

Session 2: What, and How, Do We Learn?

Ariel Evan Mayse (559) 708 2571

amayse@stanford.edu

Maimonides, Mishneh Torah, *hilkhot talmud torah*

9. The greatest sages of Israel included wood-hewers, water-bearers, and blind men. Yet they engaged in [study of] the Torah by day and at night. And they were among the transmitters of the tradition in direct succession from Moses our Master.

10. Until when is one obligated to study Torah? -- Till the day he dies. For it is said, "That they not fade from your memory as long as you live" (Deut. 4:9), and whenever not engaged in [ongoing] study, one is [perforce] forgetting.

*One is obligated to divide his study-time in three: a third [devoted] to the Written Torah; a third, to the Oral Torah; and a third [in which] he should deduce conclusions from premises, derive [new] things from [established] ones, draw analogies between [settled and unsettled] cases, and reflect on the methods by which the Torah is interpreted, so that he knows the principles governing the use of these methods, and how to derive what is prohibited and permitted and the like from the rules he has on tradition. This [third] subject is what goes by the name, *talmud*.

גדולי חכמי ישראל היו מהן חוטבי עצים ומהן שואבי מים ומהן סומים ואף על פי כן היו עוסקין בתלמוד תורה ביום ובלילה והם מכלל מעתיקי השמועה איש מפי איש מפי משה רבנו:

עד אימתי חייב ללמד תורה עד יום מותו שנאמר (דברים ד ט) "ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך". וכל זמן שלא יעסק בלמוד הוא שוכח:

וחייב לשלש את זמן למידתו. שליש בתורה שבכתב. ושליש בתורה שבעל פה. ושליש יבין וישכיל אחרית דבר מראשיתו ויוציא דבר מדבר וידמה דבר לדבר ויבין במדות שהתורה נדרשת בהן עד שידע היאך הוא עקר המדות והיאך יוציא האסור והמתיר וכיוצא בהן מדברים שלמד מפי השמועה. וענין זה הוא הנקרא גמרא:

Meshullam Feibush Heller, *Yosher Divrei Emet*, no. 24

Each and every [Talmudic passage] holds wondrous wisdom for one graced by God with understanding... for, if not for this, why would they be in the Gemara?

The entirety of our Torah, both written and oral, includes nothing— not even a single letter— that speaks of anything other than sacred service of God. Even civil law (*dinei mammonot*) and similar legislation that have no

ויש בכל אחד מהם חכמה נפלאה למי שחננו השי"ת בינה, ולא אתנו יודע עד מה... בודאי חכמת אלוהים ועבודתו בכוונת שאלתם ותשובתם, כי בלעדי זה למה הוא לנו בגמרא.

כי כל תורתנו כולה שבכתב ושבעל פה אין דבר אחד אפילו אות אחת יצא לדבר אחר זולת לעבות את השי"ת, כי לזה נתנה, ונקרא תורה על שם שמורה לאמר זה הדרך ילכו בה, ואפילו בדינו ממונות ושאר דינים הדומים שאין נפקותא ועובדא מהם, אם ריק הוא, מכם

practical application— if they are [spiritually] empty, it is empty because of you. . . I heard my holy teacher the Maggid [of Zlotshev] say that he saw absolutely no difference between the books before him; whether [studying] Talmud or Kabbalah, he saw nothing other than how to serve God.

הוא, אבל מי שעובד השי"ת בשלימות מגלין לו רזי תורה, וזהו הרזין איך ליקח עצה מכל תרי"ג מצות לעבוד בהם ית', אף על פי שאינם באפשר לקיימם בעצמם... ואני שמעתי כן מפה קדוש הרב המגיד ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב, ואמר שמעודו כל מה שרואה בספר אין לפניו הפרש או גמרא או קבלה אינו רואה שום דבר אחר זולת איך לעבוד את השי"ת, ובאמת הוא כך, אבל זה הוא לפניו שהוא צדיק בן צדיק, ושאר השלימים, אבל לא אתנו יודע עד מה, ראק באמונה אני מאמין זה, וקצתם שמענו דוגמתם.

Zohar 2:176a-b

There was a man who lived in the mountains. He knew nothing about those who lived in the city. He sowed **wheat** and ate the kernels raw.

One day he entered the city. They brought him good **bread**. He said, "What is this for?" They said, "Bread, to eat!" He ate, and it tasted very good. He said, "What is it made of?" They said, "Wheat."

Later they brought him **cakes** kneaded in oil. He tasted them and said, "What are these made of?" They said, "Wheat."

Finally they brought him royal pastry made with honey and oil. He said, "And what are these made of?" They said, "Wheat." He said, "I am the master of all these, for I eat the essence of all of those: wheat!"

Because of that view, he knew nothing of the delights of the world; they were lost to him So it is with one who grasps the principle and does not know all those delectable delights deriving, diverging, from that principle. (Matt, *Essential Kabbalah*, 134.)

אמר רבי שמעון, הכי הוא למאן דעאל ונפק, ולמאן דלא עאל ונפק לאו הכי. מתלא לבר נש דהוה דיוריה ביני טורין, ולא ידע בדירי מתא, זרע חטין ואכיל חטי בגופייהו, יומא חד עאל למתא, אקריבו ליה נהמא טבא, אמר ההוא בר נש דנא למה, אמרו נהמא הוא למיכל, אכל וטעם לחדא לחכיה, אמר וממה אתעביד דא, אמרו מחטין, לבתר אקריבו ליה גריצין דלישין במשחא, טעם מנייהו, אמר ואלין ממה אתעבידו, אמרו מחטין, לבתר אקריבו ליה טריקי מלכין דלישין בדובשא ומשחא, אמר ואלין ממה אתעבידו, אמרו מחטין, אמר ודאי אנא מארי דכל אלין, דאנא אכיל עיקרא דכל אלין דאיהו חטה, ובגין ההוא דעתא, מעדוני עלמא לא ידע, ואתאבידו מניה, כך מאן דנקיט כללא, ולא ידע בכלהו עדונין דמהניין, דנפקין מההוא כללא:

Menahem Mendel of Premishlan, in Yosher Divrei Emet

SOMETHING YOU cannot explain to another person is called *nistar*, "hidden," like the taste of food, which is impossible to describe to one who has never tasted it. You cannot express in words exactly what it is—it is hidden. Similarly with the love and awe of God: It is impossible to explain to another what the love in your heart feels like. This is hidden.

But calling the wisdom of Kabbalah "hidden" is strange. How is it hidden? Whoever wants to learn—the book is readily available. If one does not understand, he is ignorant. For such a person, the Talmud is also hidden! Rather, the secrets hidden throughout the *Zohar* and the writings of the *Ari* are based entirely on cleaving to God—for one worthy to cleave.

נסתר' נקרא דבר שאין אדם יכול להבינו לחבירו, כמו הטעם של המאכל – אי אפשר לספר לאדם שלא טעם זה מעולם, ואי אפשר לפרש לו בדיבור איך ומה, ונקרא זה דבר סתר. כך ענין אהבת הבורא ויראתו יתברך, אי אפשר לפרש לחבירו איך היא האהבה בלב, וזה נקרא נסתר.

אבל מה שהם קוראים נסתר חכמת הקבלה, האיך הוא נסתר? הלא כל מי שרוצה ללמוד הספר לפניו, ואם אינו מבין הוא עם הארץ, ולפני איש כזה גמרא ותוספות גם כן נקרא נסתר. אלא ענין הנסתרות שבכל הזוהר וכתבי האר"י ז"ל – הכל בנויים על פי דביקות הבורא, למי שזוכה להדבק...

Shne'ur Zalman of Liady, Sefer shel Beinonim – Tanya, chs. 5 and 12

To further explain the notion of "grasping" [the Divine], as in Elijah's saying that "no thought can 'grasp' You at all." When the intellect attains an idea, it grasps the idea and surrounds it. The idea is surrounded and clothed by the mind. But the mind is also cloaked in the idea it has grasped. If, for example, a person understands fully and completely some halakhah in the Mishnah or Talmud, the intellect grasps and surrounds it. At the same time, [the mind] is cloaked within it. This

ולתוספת ביאור באר היטב לשון תפיסא שאמר אליהו לית מחשבה תפיסא בך כו'. הנה כל שכל כשמשיג ומשיג בשכלו איזה מושכל הרי השכל תופס את המושכל ומקיפו בשכלו והמושכל נתפס ומוקף ומלובש בתוך השכל שהשיגו והשכילו וגם השכל מלובש במושכל בשעה שמשיגו ותופסו בשכלו ד"מ כשאדם מבין ומשיג איזו הלכה במשנה או בגמרא לאשורה על בוריה הרי שכלו תופס ומקיף אותה וגם שכלו מלובש בה באותה שעה. והנה הלכה זו היא חכמתו ורצונו של הקב"ה ... כשאדם יודע ומשיג בשכלו פסק זה כהלכה הערוכה במשנה או גמרא או פוסקים הרי זה משיג ותופס ומקיף

halakhah is the wisdom and will of God . . .
When one grasps with the mind the ruling in
accord with the halakhah set out in the
Mishnah, Talmud, or codes, he attains and
surrounds it with his mind. The blessed Holy
One's will and wisdom cannot be grasped by
any thought at all . . . except as [they are] garbed
in the halakhah as set before us . . .

This [intellectual] union is wondrous. There is
no unity like it, nothing like it in the physical
world at all, [a unity] in which they become
utterly one, truly, from every side and
perspective.

This [explains] the remarkable, wondrous
superiority of the commandment to know
Torah and understand it over all the physical
commandments, including those depending on
speech. [Knowing Torah is greater] even than
the commandment to study Torah with words .
. . . The intellect is garbed in God's wisdom, and
this wisdom is contained in it [or "in him"],
according to the extent that the mind can
understand, grasp, and surround it, according to
what one can grasp in knowing the Torah, each
according to his intellect and power of his
knowledge and his understanding of the
PaRDeS.

. . . But after worship, as the expansive, sublime
mind of the Infinite departs, the wickedness
returns and is reawakened in the left chamber
[of the heart]. One craves and yearns for this
world and its pleasures. But since it [the
wickedness] is not the sole ruler of the [inner]
"city," it cannot actualize these desires . . . for
the mind rules over the heart.

Moshe Hayim Efrayim of Sudilkov *Degel Mahaneh Efrayim, bereshit*

"This is the book of the descendants of man"
[Gen. 5:1]. Let us begin with what I have said
about the verse "Moses diligently sought out
the goat for the sin-offering" [Lev. 10:16].
Tradition notes that these words "diligently
sought" are the midpoint in a letter count of
the Torah. One needs to understand this and
what it suggests.

בשכלו רצונו וחכמתו של הקב"ה דלית מחשבה תפיסא
ביה ולא ברצונו וחכמתו כי אם בהתלבשותם בהלכות
הערוכות לפנינו וגם שכלו מלובש בהם

והוא יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל
בגשמיות להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופנה.
וזאת מעלה יתרה גדולה ונפלאה לאין קץ אשר במצות
ידיעת התורה והשגתה על כל המצות מעשיות ואפי' על
מצות התלויות בדבור ואפי' על מצות תלמוד תורה
שבדבור . . . הנה גם חכמת ה' בקרבו מה שהשכל משיג
ותופס ומקיף בשכלו מה שאפשר לו לתפוס ולהשיג
מידעת התורה איש כפי שכלו וכח ידיעתו והשגתו
בפרד"ס . . .

אבל אחר התפלה בהסתלקות המוחין דגדלות א"ס ב"ה
הרי הרע חוזר ונייעור בחלל השמאלי ומתאוה תאוה
לתאוה עוה"ז ותענוגיו. רק מפני שלא לו לבדו משפט
המלוכה והממשלה בעיר אינו יכול להוציא תאוותו מכה
אל הפועל . . . כי המוח שליט על הלב

זה ספר תולדות אדם (בראשית ה:א). ונקדים מה
שאמרתי על הפסוק ואת שעיר החטאת דרוש דרש וגו'
(ויקרא י:טז). ואיתא במסורת דרוש דרש כאן חצי
אותיות שבתורה (קידושין ל:א), וצריך להבין זה מה בא
לרמז בזה שכאן הן מנין חצי אותיות שבתורה.

ויש לפרש כי ידוע תורה שבכתב ותורה שבעל פה הכל
אחד ואין אחד נפרד מחבירו כלל, כי אי אפשר לזה בלא
זה, דהיינו התורה שבכתב מתגלה צפונותיה על ידי תורה

In my humble opinion, [it is as follows]: We know that the written Torah and oral Torah are truly one, that neither can be separated from the other. Neither is indeed possible without the other, since the written Torah reveals its secrets through the oral interpretation. The written Torah without the oral Torah is incomplete. It was like half a book until the Rabbis came and interpreted Torah, lighting up our eyes and revealing its hidden secrets. Sometimes they would uproot something from the Torah, as was the case with regard to [punishment by] lashes. The Torah says: “He shall be stricken forty times” [Deut. 25:3], but the Rabbis reduced it by one [b. Makkot 22b]. They did all this by means of their holy spirit, which was manifest upon them and gave them this power. The wholeness of the written Torah is thus dependent upon the oral . . . , for everything is dependent on the interpretations [derushei] of the Rabbis. They are the very root of the wholeness of the written Torah, and this is what the words “diligently sought” [darosh darash] suggest: [The words of the written Torah] were only half of the letters in the Torah, that is, until the Rabbis interpreted them. The Torah had not been whole—only “half”—until through the Rabbis’ interpretations and teachings it was completed and thus called a whole book.

So it is with each generation and its interpreters. They make the Torah complete. Torah is interpreted in each generation according to the particular needs and soul-roots of that generation. God illumines the eyes of each generation’s sages [to interpret] the holy Torah, and one who denies this is like one who denies Torah, God forbid . . . for the entire Torah is composed of the blessed Holy One’s names.

Judith Plaskow, *Standing Again at Sinai: Judaism from a Feminist Perspective* (New York: HarperSanFrancisco, 1991), 32–34 (Added: Sam Shonkoff)

I understand Torah, both in the narrow sense of the five books of Moses and in the broader sense of Jewish teaching, to be the partial record of the “Godwrestling” of part of the Jewish people....

I call this record partial, for moments of intense religious experience cannot be pinned down and reproduced; they can only be suggested and pointed to so that readers or listeners may from time to

שבעל פה, ותורה שבכתב בלא תורה שבעל פה אינו תורה שלימה. והוא רק כמו חצי ספר עד שבאו חז"ל ודרשו התורה וגילו דברים הסתומים ופעמים הם עוקרין דבר מן התורה, והיינו בענין מלקות שכתוב בתורה ארבעים ובאו רבנן ובצרו חז"ל (מכות כ:ב) והכל על ידי הופעת רוח קדשם שהופיע עליהם והיה כח בידם לעשות זה. נמצא תלוי שלימות תורה שבכתב בתורה שבעל פה....

וזה יש לפרש שבא הרמז דרוש דרש הם חצי אותיות שבתורה, היינו עד שדרשו חז"ל אינה נקראת התורה שלימה רק חצי ובדרושי מאמרי חז"ל נשלם התורה להיות נקרא ספר שלם. וכן בכל דור ודורשיו הם משלימין התורה כי התורה נדרשת בכל דור ודור לפי מה שצריך לאותו דור ולפי שורש נשמתן של אותו הדור כך ה' יתברך מאיר עיני חכמי הדור ההוא בתורתו הקדושה והכופר בזה גם כן כאילו כופר בתורה חס ושלום, וכן ראיתי בספר הקדוש (עיין בפרשת וארא בשם ספר ברית מנוחה) ששם המפורש היו משתמשין בו בכל דור כל אחד לפי דורו ולפי שורש נשמתו וכן כל התורה כולה... שהיא שמותיו של הקב"ה

time catch for themselves the deeper reality vibrating behind the text. Moreover, while moments of revelation may lead to abandonment of important presuppositions and openness to ideas and experiences that are genuinely new, they also occur within cultural frameworks that can never be escaped entirely, so that the more radical implications of a new understanding may not even be seen. I call Torah the record part of the Jewish people because the experience and interpretation found there are for the most part those of men. The experience of being summoned and saved by a single power, the experience of human likeness to the creator God, the experiences of liberation and God's passion for justice were sustained within a patriarchal framework that the interpretation of divine revelation served to consolidate rather than to shatter.

There is a strand in the tradition that acknowledges this partialness of Torah and that thus indirectly allows us to see what is at stake in the recovery of women's past. According to many ancient Jewish sources, the Torah preexisted the creation of the world. It was the first of God's works, identified with the divine wisdom in Proverbs 8. It was written with black fire on white fire and rested on the knee of God. It was the architectural plan God consulted in creating the universe. For the Kabbalists, this preexistent or primordial Torah is God's wisdom and essence; it expresses the immensity of God's being and power. Our Torah of ink and parchment is only the "outer garments," a limited interpretation of what lies hidden, a document that the initiate must penetrate more and more deeply to gain momentary glimpses of what lies behind. A later development of the idea of a secret Torah asserted that each of the 600,000 souls that stood at Sinai had its own special portion of Torah that only that soul could understand. Obviously, no account of revelatory experience by men or women can describe or exhaust the depths of divine reality. But this image of the relation between hidden and manifest Torah reminds us that half the souls of Israel have not left for us the Torah they have seen. Insofar as we can begin to recover women's experience of God, insofar as we can restore a part of their history and vision, we have more of the primordial Torah, the divine fullness, of which the present Torah of Israel is only a fragment and sign.

Mordekhai Yosef Leiner, *Mei ha-Shilo'ah, yitro* (Sefaria translation)

"I am the Lord your God." And it does not say "I" (ani), because if it had been written "I," it would imply that at that time the Holy One, blessed be He, revealed to Israel all of His light in complete perfection, and afterward they would not be able to delve more deeply into His words—for He would already have revealed everything. Rather, the letter kaf (in anokhi) indicates that it is not in full perfection; it is only a likeness and an image of the light that the Holy One, blessed be He, will reveal in the future. And the more a person attains deeper insight in words of Torah, he will see that until now he was in darkness.

This is alluded to by "day" and "night": "day" means that the Blessed Name opens the gates of wisdom for a person, and "night" means that a person should not imagine that he has

אנכי ה' אלקיך. ולא נאמר אני, כי אילו היה כתיב אני, היה משמע שגילה אז הקב"ה לישראל את כל אורו בשלימות ולא יוכלו אח"כ להעמיק בדבריו, כי כבר גילה הכל, אך הכ"ף מורה שאינו בשלימות ורק דמות ודמיון הוא להאור שיגלה הקב"ה לעתיד, וכל מה ששיג האדם יותר עמקות בד"ת יראה שעד עכשיו היה בחושך. וע"ז מרמז היום והלילה, היום היינו שהש"י פותח שערי החכמה לאדם והלילה היינו שלא ידמה האדם שהשיג הכל בשלימות, כי כל מה שהשיג הוא כלילה נגד היום הבא אחריו וכן לעולם, וממילא הכל הוא לילה נגד האור שיפתח הקב"ה לעתיד. וזה שנסמך מאמר לא תעשה לך פסל ואיתא בזה"ק (שמות פ"ז): משום דכתיב פסל לך ע"כ נאמר לא תעשה לך פסל ולא תעביד לך אורייתא אחרא. והענין בזה כי מלת פסל הוא דבר מחותך במדה וקצב ובהשלמה בלי חסרון שום דבר בעולם וזאת אינו נמצא רק בתורת מרע"ה, אבל בשכל אנושי אין באפשר לתקן דבר כזה בשלימות הגמור, כמו דאיתא (בגמ') [רות רבה פרשה ג', ב'] שאמר ליה קיסר לר' יהושע בן חנניא גם אני יכול לעשות תורה כמשה וגזר שלא יבערו אש ג'

attained everything in full perfection, for whatever he has attained is like night in comparison with the day that comes after it—and so forever. Consequently, everything is night compared to the light that the Holy One, blessed be He, will open in the future.

This is why the statement “You shall not make for yourself a graven image (pesel)” is placed adjacent. And it is brought in the Zohar (Shemot 87b): because it is written “carve for yourself” (pesol lekha), therefore it says “You shall not make for yourself a pesel”—and do not make for yourself another Torah. The idea is that the word pesel means something cut to measure and proportion, in complete perfection, lacking nothing in the world. This is found only in the Torah of our teacher Moses; but in human intellect it is not possible to fashion such a thing in absolute perfection.

As it is stated (in the Gemara) [Ruth Rabbah 3:2]: the Caesar said to Rabbi Yehoshua ben Chananya, “I too can make a Torah like Moses,” and he decreed that no fire be lit for three days. During that time he saw smoke coming from one house, and the Caesar replied that a certain minister had fallen ill and they were compelled to permit it. In truth, in our own holy Torah the law is that saving a life overrides Shabbat; but the difference is that one who desecrates Shabbat on account of saving a life is not opposing the holy Torah, because we too were commanded that saving a life overrides Shabbat.

So too, in every place where it is “a time to act for the Lord,” the command is implied of “they have voided Your Torah” (i.e., exceptional action is warranted). Therefore, the Torah encompasses all the upheavals that will occur; its light surrounds all ways and all developments that can come to be. No person has the power to do this. This is what the Zohar explains regarding “You shall not make for yourself a pesel”—that it refers to positive commandments; and “any image” refers to

ימים ובתוך כן ראה עשן יוצא מבית אחד והשיב לו הקיסר כי שר אחד חלה והוכרח להתיר לו. והאמנם כי גם אצלינו הדין ע"פ תורתנו הקדושה כי פקוח נפש דוחה שבת, אך החילוק כי המחלל שבת ע"פ פקוח נפש אינו מתנגד לתוה"ק, כי גם זאת נצטוינו שפקוח נפש ידחה שבת. וכן בכל מקום שהוא עת לעשות לה' נרמז הצידי של הפרו תורתך ולכן התורה כוללת כל הרפתקאות שיעברו, ואורה מקיף כל האופנים וכל ההתהוות שאפשר להתהוות, וזה אין בכח שום אדם לעשות, וזה שמפרש בזוה"ק על לא תעשה לך פסל היינו במצות עשה, וכל תמונה הוא במצות ל"ת, כי לא נגלה לאדם שום דבר עד תכליתו.

negative commandments—because nothing was revealed to a person to its ultimate end.

Top of Form

Bottom of Form

Rabbi Yitshak Meir Morgenstern, *Be-Yam Darkhekha*

What is the inner soul within Torah? The light of the blessed One!

We know that the Creator is sublime and above all created being's grasp. But God wished to be recognized, that we might cleave to and be bound up with the One, feeling like God's children, servants, and lovers.

The divine light was garbed within the laws and discussions of the Torah, within its narratives. As it were, the blessed Holy One brought Himself, His light, into the letters of Torah, and became clothed in the laws of the Torah and all its holy matters...

The aim of study does not depend at all on external success at the end of one's learning. Rather, if one exerts themselves in study, according to their capacity, they will receive that light...

This is the deeper notion of *Torah Lishmah* – to study with the feeling of divinity, to draw close to the One whose light is revealed in the learning...

Thus one takes joy in each bit of knowledge and study that enters the mind, feeling: "More of the Endless One's light has entered me, and I have more recognition of God's true unity." One comes to feel the indwelling of God's divinity unto their very flesh, feeling how their body burns like a sacred fiery torch...

At the beginning of one's study, one must read just a few words and, in speaking them, contemplate them either as they are written or in thought, and enter the feeling of God's light within them, sensing the connection to the blessed One...

Then one must enter into an understanding of the discussion, studying it well, grasping the details of the work—they are divine vessels, and

ומהי הנשמה הפנימית שבה? אור השי"ת בעצמו!

כי הנה הבורא ית' מצד עצמו, הוא גבוה ונעלה מעל התפיסה של הנבראים. אמנם, הוא רוצה שנכיר בו, ושנדבק בו ונהיה קשורים עימו, ונרגיש שאנחנו בניו ועבדיו אהוביו...

הוא האלקי **מתלבש בתוך** ההלכות והסוגיות שבתורה, ובתוך סיפורי התורה. וכביכול **השי"ת הכניס את עצמו, את אורו, לתוך אותיות התורה**, והוא מתלבש בכל הלכות התורה ועניניה הק'...

וממילא התועלת בלימוד, לא תלויה כלל בהצלחה החיצונית בסופו של הלימוד, אלא בכל לימוד שיהודי מתאמץ ללמוד, פי כוחו, הוא מקבל את האור...

וזהו עומק ענין 'תורה לשמה' ללמוד עם הרגשת אלקות, וכדי להתקרב להשי"ת שאורו מתגלה בלימוד....

ובזה ישמח בכל ידיעה ולימוד שנכנס במוחו, כי ירגיש 'הנה נכנס בי עוד אור הוי"ה', ועוד הכרה באמיתתו ית', עד שיזכה להשראת אלקות בהרגשה עד בשרו ממש, שירגיש איך שגופו בוער כלפיד אש....

ובתחילת הלימוד צריך ללמוד מעט תיבות ותוך כדי אמירת התיבות יתבונן בהם בכתב או במחשבה, ויכנס להרגיש את אור אלקי שבהם, בהרגשת דבקות בהשי"ת...

ואחר כך יכנס להבנת הסוגיא, ללמוד היטב, ולהשיג את כל הפרטים של הסוגיא, שהם הכלים הק', שרק דרכם אפשר להשיג את האור הפנימי...

צריך להפסיק משעה לשעה, ומפעם לפעם, כפי מדרגתו, כדי לזכור מהשי"ת...

הנה הלמוד מורכב מג' חלקים. א' – עצם אמירת האותיות והמילים הק'. ב' העיון וההתבוננות להבין את פשט הענין, ולסכם אותו היטב עד יוכל לזכור. ג' הבנת עומק הסוגיא והחידוש שבה, שהוא ברק וניצוץ אלקי שנשלח לאדם...

על ידי חזרת הלימוד, נפתחו הרגשת אור התורה...

אף שצריך לעיין במחשבתו במה שלומד, אך לאחר

only through them can one grasp the inner light within them...

One must cease, from time to time, according to their level, in order to remember God...

Study is composed of three parts. One – saying the holy words and letters themselves. Two – deep inquiry and contemplation to understand the plain-sense of the subject, summarizing it well until one can remember it. Three – understanding the depth of the subject and its innovation, for it is a flash of lightning and a sacred spark sent to the person...

Through reviewing what one has studied, the feeling of the light of Torah is thrown open...

Even though one must first go over in their mind what they are learning, but after doing so, one must speak the words aloud and study with full voice.

שעיין במחשבתו, צריך להוציא את הלימוד בפה, וללמוד בפה מלא.

Rabbi Menahem Nahum of Chernobil, *Yisamah Lev* (a sub-section of *Meor Eynayim*) on m. Avot

Torah is like endless water. In each place there is another counsel underlying each counsel that you see, *ad infinitum*. But the person who studies Torah not for its own sake has a limit to his Torah. He may prepare a certain number of sermons and interpretations, but if he offers them for one or two weeks in a row, he will have nothing more to say until he prepares more, according to his ability, and he also won't do so in a truthful manner. But the one who studies for its own sake *becomes an ever-flowing fountain, an unceasing stream*. His very innards flow with wisdom; there is no limit to his Torah. He will have new things to say constantly, without effort.

There is Torah in everything, even in this world; the Torah dwells within physical things. The life-force of everything is Torah, and Torah and the God are one. When one serves Y-H-W-H in accord with Torah, the blessed Holy One, Torah, and the worshipper all become one. As a result, everything that exists pursues such a worshipper. Because he is bound to Torah, to the Creator, to the Life of life, all created beings

והתורה היא מים שאין להם סוף ובמקום אחד יש עצה תחת העצה שרואה שיש עוד עצה עד אין סוף והנה מי שאינו לומד לשמה יש לתורתו סוף כי אם יכין לו כמה דרושים ופשטים אם יאמר שבוע אחד או שני שבועות זה אחר זה לא יהיה לו עוד מה לומר עד שיכין לו עוד כפי שכלו ומה גם שאינו על פי אמת משא"כ הלומד לשמה נעשה כמעייין הנובע המתגבר כליותיו נובעות חכמה שאין סוף לתורתו ויכול לחדש תמיד בלי שום יגיעה.

והנה בכל דבר יש תורה אפילו בעולם הזה דהיינו דברים גשמיים שורה חיות התורה וחיות של כל דבר הוא התורה ואורייתא וקב"ה חד (זח"ג עג) ובזמן שעובדין את ה' על פי התורה אזי נעשה כביכול הקב"ה והתורה והעובד אחדות א' ונמצא כל הנמצאים רודפין אחר אותו העובד מאחר שהוא מקושר בהתורה בהבורא ברוך הוא שהוא חיי החיים ונמצא כל הנבראים משתוקקין ורודפין ומקרבין את עצמם אצלו...

אך מה שפירשו התוס' ז"ל (פסחים נ. ד"ה וכאן) לחלק בלומד שלא לשמה בין לומד כדי שיקראוהו רבי ובין לומד לקנתר לכאורה אינו מובן כי איך ילמוד שיקראוהו רבי. אך האמת הוא כי מתחלה מוכרח הוא ללמוד כך בעת שמתחיל ללמוד בעודו נער כי קליפה קדמה לפרי וכן בהתורה צריך קדימה קליפין דאורייתא לפרי' אך אחר שלמד עד שנעשה למדן כשבא לכלל איש צריך לראות שיבא אל הפרי דהיינו רזין דאורייתא שיראה

long for him, pursue him, and draw near to him. ...

Among those who study not for its own sake, *Tosafot* make a distinction between those who do so in order to be called “rabbi” and those who do so for the sake of [illegitimate] pride. This distinction seems hard to understand. How should one study in order to be called “rabbi?” But the fact is that one has to begin this way in youthful times. “The shell develops before the fruit.” In Torah too, the outer shells of learning have to come before the fruit. But once one reaches maturity and becomes learned, it is time to get to the fruit, the secrets of Torah. You should perceive the counsels within Torah, wherever [in the text] you learn.

In that early sort of learning in which one engages, “in order to be called rabbi,” one is like a cistern (*bor*). This is a vessel that collects water. Since you are not learning for its own sake, you are not yet a “flowing fountain.” But then you attain *da’at* and begin to study for its own sake. You begin to perceive Torah’s counsels, rung after rung. Then you become a well; you are called an ever-flowing fountain.

העצות בהתורה בכל מקום שילמוד. וזה מה שלומד
מקודם כדי שיקראוהו רבי הוא בחינת בור דהיינו מים
מכונסים כיון שאינו לומד עדיין לשמה אינו כמעין
הנובע כאמור לעיל אך אחר זה כשבא לכלל דעת ומתחיל
ללמוד לשמה ומתחיל לראות העצות שבהתורה דרגא
בתר דרגא אז נקרא בחינת באר ומעין שנעשה כמעין
המתגבר.